

Sygn. akt SNO 3/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego [...],

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 marca 2018 r.,

sprawy **M.S.**

sędziego Sądu Rejonowego w [...]

w związku z odwołaniem obrońcy od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu

Dyscyplinarnego [...]

z dnia 6 listopada 2017 r., sygn. akt ASD .../2017,

**utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy , a kosztami sądowymi
postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny [...] wyrokiem z dnia 6 listopada 2017 r.,
wydanym w sprawie M.S. sędziego Sądu Rejonowego w [...] obwinionego o to, że:

1) w dniu 30 września 2016 r. w [...], jako sędzia referent w sprawie II K .../16 Sądu
Rejonowego w [...] dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa: art. 40

§ 1 pkt 2 k.p.k., art. 501 pkt 3 k.p.k. oraz art. 93 § 2 k.p.k. w związku z art 140 k.p.k. w ten sposób, że wydał wyrok nakazowy, w sytuacji gdy było to niedopuszczalne z uwagi na uzasadnione wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, a także, iż podlegał wyłączeniu z mocy prawa od udziału w sprawie, będąc małżonkiem obrońcy oskarżonego, a także zaniechał wydania zarządzenia o doręczeniu odpisu wyroku nakazowego obrońcy oskarżonego, doprowadzając tym do stwierdzenia prawomocności orzeczenia i skierowania go do wykonania, tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p.; 2) w dniu 27 lutego 2017 r. jako sędzia referent w sprawie II K .../16 Sądu Rejonowego w [...] dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa: art. 442 § 3 k.p.k. w ten sposób, że wydał wyrok nakazowy, w sytuacji gdy Sąd Okręgowy [...] w uzasadnieniu do wyroku z dnia 13 października 2016 r., uchylającego poprzedni wyrok w sprawie wskazał, iż Sąd pierwszej instancji ponownie rozpoznając sprawę winien przeprowadzić postępowanie dowodowe celem wyjaśnienia okoliczności zarzucanych oskarżonemu czynów, w tym dalszych czynności dowodowych z uwagi na fakt, iż zgromadzony do tej pory materiał dowodowy nie pozwalał jednoznacznie wypowiedzieć się co do winy i sprawstwa oskarżonego, tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p.; 3) w okresie od dnia 13 lutego 2017 r. do dnia 10 marca 2017 r. dwukrotnie jako sędzia referent w sprawach Sądu Rejonowego w [...] dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa: art. 171 pkt 2 k.k.s. w ten sposób, że wydał wyroki nakazowe, w sytuacji gdy było to niedopuszczalne z uwagi na fakt, iż zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi, a w tym: (-) w dniu 13 lutego 2017 r. jako sędzia referent w sprawie II K .../17 Sądu Rejonowego w [...] wydał wyrok nakazowy, pomimo iż zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi, (-) w dniu 10 marca 2017 r. jako sędzia referent w sprawie II K .../17 Sądu Rejonowego w [...] wydał wyrok nakazowy, pomimo iż zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi, tj. o popełnienie ciągu przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 u.s.p.,

uznał obwinionego za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 2062) polegającego na tym, że w dniu 30 września

2016 r. w [...], jako sędzia referent w sprawie II K .../16 Sądu Rejonowego w [...] dopuścił się oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa: art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 93 § 2 k.p.k. w związku z art. 140 k.p.k. w ten sposób, że wydał wyrok nakazowy, w sytuacji gdy podlegał wyłączeniu z mocy prawa od udziału w sprawie, będąc małżonkiem obrońcy oskarżonego, a także zaniechał wydania zarządzenia o doręczeniu odpisu wyroku nakazowego obrońcy oskarżonego, doprowadzając tym do stwierdzenia prawomocności orzeczenia i skierowania go do wykonania i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 2 wskazanej wyżej ustawy wymierzył mu karę dyscyplinarną nagany; uznał obwinionego za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 2062) opisanego w punkcie drugim części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 wskazanej wyżej ustawy wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia; uznał obwinionego za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 2062) opisanego w punkcie trzecim części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 wskazanej wyżej ustawy wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia; na podstawie art. 133a § 1 i § 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 2062) orzekł wobec obwinionego karę łączną nagany oraz stwierdził, że koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Skarb Państwa.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił, że w dniu 9 sierpnia 2016 r. do Sądu Rejonowego w [...] wpłynęła sprawa B. P., która została zarejestrowana pod sygnaturą II K .../16. Oskarżonemu zarzucono popełnienie przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. Strony (oskarżony i jego obrońca oraz pokrzywdzone) zostały zawiadomione o wniesieniu aktu oskarżenia. Sprawa została przydzielona do referatu sędziego M.S.. Obrońcą z urzędu oskarżonego, już na etapie postępowania przygotowawczego, została wyznaczona J. S. - żona sędziego M.S., bowiem na etapie postępowania przygotowawczego prokurator dopuścił dowód z opinii biegłych psychiatrów na okoliczność poczytalności oskarżonego oraz na okoliczność, czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie przez oskarżonego

obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Zarządzenie o wyznaczeniu obrońcą z urzędu J.S. zostało wydane w dniu 18 marca 2016 r. Sędzia M.S. w dniu 30 września 2016 r. wydał w tej sprawie wyrok nakazowy. Na wyroku wydano zarządzenia: „1) odnotować, 2) odpis wyroku z pouc. doręczyć osk. pbl. i osk. z odpisem a/o”. Ponadto, w wyroku nakazowym wpisano inny zarzut od tego, który postawiono oskarżonemu w akcie oskarżenia, jednak następnie postanowieniem z dnia 19 października 2016 r. błędnie opisany zarzut potraktowano jako omyłkę pisarską, prostując w ten sposób treść zarzutu zawartego w wyroku nakazowym. W dniu 23 listopada 2016 r. wydano zarządzenie o wykonaniu wyroku. Odpis wyroku nakazowego wraz z aktem oskarżenia doręczono obrońcy oskarżonego w dniu 27 czerwca 2017 r. Obrońca wniósł sprzeciw od wyroku nakazowego z dnia 30 września 2016 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił ponadto, że w dniu 30 czerwca 2015 r. do Sądu Rejonowego w [...] został skierowany akt oskarżenia przeciwko M. Z. oskarżonemu o dwa czyny kwalifikowane z art. 207 § 1 k.k. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą II K ../15. Wobec oskarżonego został wydany wyrok z dnia 19 maja 2016 r. za ciąg czterech przestępstw kwalifikowanych z art. 216 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. Sąd Okręgowy [...], po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońcy oskarżonego, wyrokiem z dnia 13 października 2016 r. uchylił jednak wyrok Sądu Rejonowego w [...] z dnia 19 maja 2016 r. i sprawę oskarżonego M. Z. przekazał do ponownego rozpoznania. W pisemnym uzasadnieniu swego wyroku Sąd Okręgowy stwierdził, że „ustalenia faktyczne jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku są niepełne i nie odzwierciedlają w sposób dostateczny całości sprzecznych z prawem zachowań oskarżonego M.Z. względem obu pokrzywdzonych, przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia tylko fragment jego nagannych zachowań, co wymaga ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego i jednoczesnego wyjaśnienia tego zagadnienia”. W dalszej części swego uzasadnienia sąd odwoławczy wyraził zaś zapatrywanie, że „sprawa wymaga dalszych czynności dowodowych, co nie pozwala na obecnym etapie postępowania jednoznacznie wypowiedzieć się o tym w jakim zakresie zachowanie oskarżonego M.Z. wyczerpało znamiona czynów zabronionych przewidzianych ustawą”. Sprawa po uchyleniu została zarejestrowana pod sygnaturą II K ../16 i

przydzielona do referatu sędziego M.S.. W dniu 27 czerwca 2016 r. do Sądu Rejonowego w [...] wpłynął kolejny akt oskarżenia przeciwko M.Z. o czyn z art. 207 § 1 k.k. oraz o czyn z art. 157 § 2 k.k. Sprawa ta została zarejestrowana pod sygnaturą II K .../16. Sąd Rejonowy w [...] postanowieniem z dnia 20 grudnia 2016 r., wydanym w sprawie o sygnaturze II K .../16, połączył sprawę II K .../16 ze sprawą II K .../16 i przekazał do łącznego rozpoznania pod sygnaturą II K .../16. W sprawie II K .../16 M.Z. został oskarżony o znęcanie się nad swą żoną w okresie od dnia 8 maja 2015 r. do dnia 13 września 2015 r., a więc bezpośrednio po czynie zarzucanym mu w sprawie II K .../16. W ostatniej z wymienionych spraw M.Z. stanął natomiast pod zarzutami znęcania się nad swoją żoną w okresie od dnia 28 grudnia 2014 r. do dnia 7 maja 2015 r. Drugi z zarzucanych mu czynów w tej sprawie, to znęcanie się nad teściową w okresie od dnia 27 lutego 2015 r. do dnia 3 maja 2015 r. W dniu 27 lutego 2017 r. sędzia M.S. wydał wyrok nakazowy w wyżej opisanej sprawie o sygnaturze II K .../16, a od tego wyroku został złożony sprzeciw. Sprawa nie została jeszcze zakończona. Prowadzone jest postępowanie dowodowe.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił również, że w dniu 25 kwietnia 2016r. do Sądu Rejonowego w [...] wpłynął akt oskarżenia, skierowany przez Urząd Celny [...] przeciwko M. W. o czyn z art. 107 § 1 k.k.s. w związku z art. 9 § 3 k.k.s. Sprawa otrzymała sygnaturę II K .../16. W sprawie tej, w dniu 2 czerwca 2015 r. została zgłoszona interwencja co do przedmiotów podlegających przepadkowi. Zgłoszenie interwencji zostało powtórzone na etapie postępowania sądowego w dniu 11 lipca 2016 r. Interwencję zgłosił pełnomocnik T. Sp. z o.o. Pełnomocnictwa do reprezentowania spółki udzielił mu prezes spółki M. W., który jest jej właścicielem oraz prezesem jednoosobowego zarządu uprawnionym do reprezentacji spółki. Sąd Rejonowy w [...] umorzył postępowanie w sprawie II K .../16. To postanowienie zaskarżył Urząd Celny [...]. Po rozpoznaniu zażalenia wniesionego przez Urząd Celny [...] Sąd Okręgowy [...] uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...]. Sprawa po uchyleniu została zarejestrowana pod sygnaturą II K .../17 i przekazana do referatu sędziego M.S.. W dniu 13 lutego 2017 r. sędzia

M.S. wydał w niej wyrok nakazowy. Od wyroku został złożony sprzeciw przez oskarżonego M. W. oraz jego obrońcę. Z kolei, w dniu 21 marca 2016 r. do Sądu Rejonowego w [...] wpłynął akt oskarżenia przeciwko M. W. i S. D. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą II K .../16. Również w tej sprawie została zgłoszona interwencja. Sąd Rejonowy w [...] postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2016 r. umorzył postępowanie w tej sprawie. Zażalenie na powyższe postanowienie złożył Urząd Celny [...], a odpowiedź na zażalenie wnieśli oskarżeni oraz interwenient. Sąd Okręgowy [...] po rozpoznaniu zażalenia, postanowieniem z dnia 20 lutego 2017 r. uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w [...] i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Sprawa po uchyleniu wydanego w niej postanowienia otrzymała sygnaturę II K .../17 i została przekazana do referatu sędziego M.S.. W dniu 10 marca 2017 r. sędzia M.S. wydał wyrok nakazowy. Od powyższego wyroku sprzeciw wnieśli: oskarżony i jego obrońca.

Sąd pierwszej instancji stwierdził również, że obwiniony sędzia M.S. nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów. Wyjaśnił, iż w sprawie II K .../16 nie istniały jakiegokolwiek wątpliwości co do poczytalności oskarżonego i już na etapie postępowania przygotowawczego prokurator odstąpił od poddania oskarżonego badaniom psychiatrycznym. Skoro zaś prokurator odstąpił od badań psychiatrycznych oskarżonego, to obwiniony uznał, że wystąpił też do sądu o cofnięcie obrońcy z urzędu. W przekonaniu tym utwierdził obwinionego fakt, że w systemie Sędzia 2 nie został zarejestrowany obrońca. Wyrok został opracowany w systemie Sędzia 2, stąd też strony, którym należało doręczyć odpis wyroku zostały wskazane przez program. Z kolei, w sprawie II K .../16 obwiniony wydał wyrok nakazowy, bo uznał, że zmienił się stan prawny. W zakresie trzeciego z zarzucanych mu przewinień obwiniony podał zaś, iż zgodnie z art. 53 § 41 k.k.s. interwenientem może być podmiot, który nie jest podejrzanym lub oskarżonym w sprawie o przestępstwo lub wykroczenie skarbowe. Na rozprawie w dniu 30 października 2017 r. obwiniony odmówił składania wyjaśnień. Podtrzymał jednak dotychczas złożone wyjaśnienia.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił także, iż sędzia M.S. (ur. w dniu 18 września 1974 r.) ukończył Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu [...] w

1999 r. z wynikiem ogólnym dobrym. Odbił pozaetatową aplikację prokuratorską zakończoną egzaminem z wynikiem ogólnym bardzo dobrym. Z dniem 1 lipca 2003 r. został mianowany asesorem Prokuratury Rejonowej [...]. Na stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] został powołany w dniu 1 lipca 2005 r. W czasie pracy w prokuraturze był oddelegowany do pełnienia czynności w Prokuraturze Okręgowej [...]. Postanowieniem Prezydenta RP z dnia 30 czerwca 2009 r. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w [...]. Nie był karany dyscyplinarnie. Także nie zwrócono mu uwagi w trybie art. 37 § 4 u.s.p. oraz nie udzielono mu wytyku w trybie art. 40 § 1 u.s.p.

Uwzględniając powyższe ustalenia faktyczne, Sąd pierwszej instancji uznał, że sędzia M.S. dopuścił się w zakresie pierwszego z zarzucanych mu przewinień oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, to jest art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 93 § 2 k.p.k. w związku z art. 140 k.p.k.. Dopuszcł się też oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, to jest art. 442 § 3 k.p.k. w zakresie drugiego z zarzucanych mu przewinień. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, także oczywista i rażąca była obraza art. 171 pkt 2 k.k.s. w zakresie przewinień zarzucanych obwinionemu w punkcie trzecim.

Sąd Dyscyplinarny podkreślił przy tym, że przewinienie służbowe jest z reguły następstwem naruszenia określonych obowiązków przewidzianych odpowiednimi przepisami. W judykaturze ukształtowany jest zaś pogląd, że przez oczywistą obrazę prawa rozumie się sytuację, w której popełniony błąd jest ewidentny, łatwy do stwierdzenia bez potrzeby pogłębionej analizy, a za obrazę rażącą, którą ocenia się w relacji do jej skutków, uważa się taką, która narusza istotne prawa stron, w tym prawo strony do sprawnego procesu i uzyskania wyroku w rozsądnym terminie lub powoduje szkodę w szerszym rozumieniu, polegającą na zagrożeniu dobra wymiaru sprawiedliwości. Obwinionemu zarzucono oczywistą i rażącą obrazę przepisów procesowych, natomiast nie była oceniana zawartość merytoryczna wydanych wyroków. Delikty te nie dotyczyły więc sfery orzeczniczej, której ocena jest zastrzeżona dla sądu odwoławczego.

Sąd pierwszej instancji krytycznie odniósł się do wyjaśnień obwinionego, w których tłumaczył on swe zachowania, gdyż przypisywana mu obraza przepisów proceduralnych była tak oczywista, iż można by było uniknąć popełnionych błędów

po dokładnym zapoznaniu się z aktami sprawy przed wydaniem wyroków. Podstawę takiej oceny stanowiły następujące dowody. W sprawie II K ../16 na karcie 95 tych akt jest bowiem zawiadomienie skierowane do Prokuratury Rejonowej w [...], z którego wynika, iż obrońcą z urzędu dla B. P. podejrzanego w tej sprawie, została wyznaczona adw. J. S., małżonka obwinionego. Z akt sprawy wynika też, że adw. J. S. pismem z dnia 31 marca 2016 r. wystąpiła z wnioskiem do prokuratury o udostępnienie akt sprawy i informowanie obrońcy o czynnościach. Prokurator, kierując akt oskarżenia do sądu wraz z aktami sprawy, poinformował zaś o tym fakcie obrońcę oskarżonego. W świetle tych okoliczności Sąd pierwszej instancji krytycznie odniósł się do twierdzeń obwinionego, że był on przekonany, że prokurator, odstępując od badań psychiatrycznych, wystąpił do sądu o zwolnienie obrońcy z urzędu. W aktach brak bowiem zarządzenia o zwolnieniu adw. J.S. z obowiązków obrońcy z urzędu. Także obwiniony przyznał, że nie widział takiego zarządzenia. W świetle art. 79 § 4 k.p.k. oczywiste jest natomiast, że obrońca z urzędu ustanowiony w postępowaniu w związku z wątpliwościami podjętymi co do poczytalności podejrzanego przestaje pełnić swe obowiązki dopiero z chwilą zwolnienia go z tych obowiązków przez prezesa sądu albo sąd. Podstawą pracy orzeczniczej sędziego są akta sprawy. To w aktach sprawy znajdują się dowody, które sędzia ma za zadanie ocenić. Programy informatyczne, w tym Sędzia 2, mają jedynie wspomagać sędziego w pracy. Nie zwalniają one sędziego z obowiązku znajomości akt. Okoliczność, że w programie Sędzia 2 nie odnotowano obrońcy oskarżonego w sprawie II K ../16, nie tłumaczy zatem obwinionego, a jedynie może rodzić konsekwencje służbowe wobec osoby odpowiedzialnej za wprowadzanie danych do programu Sędzia 2.

Obowiązkiem sędziego M.S. było wyłączenie się od rozpoznania wymienionej sprawy. Wynika to wprost z treści art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. W myśl tego przepisu, sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli jest małżonkiem obrońcy strony. Był to obowiązek sędziego. To obwiniony wiedział, że jego małżonką jest adw. J. S. W żadnej mierze sędzia nie mógł więc wymagać, aby to przewodniczący wydziału czuwał, czy nie zachodzi sytuacja *iudex inhabilis*. Sędzia dopuścił się zatem oczywistej i rażącej obrazy art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. Przy ocenie, że obraza przepisu ma charakter rażący, należało uwzględnić to, że

instytucja wyłączenia sędziego, uznawana za ważną gwarancję sędziowskiej niezawisłości, jest również jedną z podstawowych gwarancji zasady obiektywizmu postępowania, ma chronić strony przed ewentualną stronnictwością sędziego. W realiach omawianej sprawy nie była jednak oceniana bezstronność sędziego. Chodziło o odbiór społeczny takiego zachowania. Społeczną ocenę bezstronności sędziego. Oceniane zachowanie sędziego nie sprzyjało budowaniu właściwego wizerunku wymiaru sprawiedliwości. Rodziło także poważne konsekwencje procesowe, gdy się zważy na treść art. 439 § 1 k.p.k. (bezwzględna przyczyna odwoławcza), skutkująca uchYLENIEM zaskarżonego wyroku niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Takie postępowanie prowadziło, z kolei, do przewlekłości postępowania. Przewlekłości zawinionej. Sąd Dyscyplinarny dodał też, że sędzia M.S. skierował sprawę II K .../16 na posiedzenie, na którym w dniu 30 września 2016 r. wydał wyrok nakazowy. Obowiązkiem sędziego było zatem wydanie zarządzenia o doręczeniu odpisu wyroku nakazowego oskarżonemu i jego obrońcy wraz z odpisem aktu oskarżenia oraz pouczeniem, o którym mowa w art. 505 k.p.k. Obligowały do tego art. 93 § 2 k.p.k. i art. 140 k.p.k. Obowiązek wydania omawianego zarządzenia nakłada na sędziego również § 61 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2316). Obwiniony nie wydał jednak zarządzenia o doręczeniu odpisu wyroku nakazowego wraz z odpisem aktu oskarżenia obrońcy oskarżonego, a konsekwencją tego zaniechania było stwierdzenie prawomocności wyroku z dniem 10 listopada 2016 r. i skierowanie go do wykonania. Dopiero w dniu 27 czerwca 2017 r. doręczono obrońcy odpis wyroku nakazowego wraz z odpisem aktu oskarżenia. Obrońca wniósł zaś sprzeciw od wydanego w sprawie wyroku nakazowego.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, powyższe fakty jednoznacznie wskazywały, że sędzia M.S. dopuścił się oczywistej i rażącej obrazę przepisów postępowania, to jest art. 93 § 2 k.p.k. i art. 140 k.p.k. Powołane przepisy jednoznacznie określały bowiem obowiązki sędziego, których on nie dopełnił, ponieważ nie dokonał właściwej analizy akt. Nie dochował przy tym należytej staranności, a konsekwencje jego zaniedbań były bardzo poważne, gdyż - po pierwsze - w sprawie doszło do oczywistej przewlekłości postępowania (sprawa, jak

wyjaśnił obwiniony, nadal nie jest zakończona), a - po wtóre i co najistotniejsze - wyrok, który w konsekwencji okazał się nieprawomocny został skierowany do wykonania. Opisane zachowania sędziego stanowiły przewinienie dyscyplinarne z art. 107 § 1 u.s.p., a ujemne konsekwencje tych zachowań, w przekonaniu Sądu Dyscyplinarnego, nakazywały wymierzenie za ten delikt, na podstawie art. 109 § 1 pkt 2 u.s.p., kary dyscyplinarnej nagany. Ujemnych skutków zaniechań sędziego nie równoważyła bowiem jego pozytywna opinia służbowa, a w szczególności fakt, że nie był on dotychczas karany dyscyplinarnie, jak również nie zwrócono mu uwagi na piśmie w trybie art. 37 § 4 u.s.p. oraz nie udzielano mu wytyków w trybie art. 40 § 1 wymienionej ustawy.

Zdaniem Sądu Dyscyplinarnego, brak było natomiast podstaw do oceny, że w sprawie II K .../16 postępowanie nakazowe było wyłączone z uwagi na treść art. 501 pkt 2 k.p.k. W omawianej sprawie oskarżonemu zarzucono popełnienie przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. Przytoczona kwalifikacja oraz treść art. 500 § 1 k.p.k. w związku z art. 325b k.p.k. upoważniały więc do prowadzenia sprawy w postępowaniu nakazowym. Co prawda, prokurator w toku postępowania przygotowawczego powziął wątpliwości co do poczytalności podejrzanego i wydał postanowienie o powołaniu biegłych psychiatrów. Jak wyjaśnił jednak obwiniony, prokurator odstąpił następnie od poddania podejrzanego badaniom psychiatrycznym. Kwalifikacja zarzutu potwierdziła zaś wyjaśnienia obwinionego. Sędzia M.S. miał więc podstawy do oceny, czy występują wątpliwości co do poczytalności oskarżonego. Wyjaśnienia obwinionego w tym zakresie były przekonywujące. Zastępca rzecznika dyscyplinarnego powołał się, z kolei, na okoliczność nadużywania alkoholu przez oskarżonego, odwołując się w tym zakresie do zeznań świadków. Ocena, czy istnieją wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, powinna być dokonywana w oparciu o całość materiału dowodowego i wszelkie okoliczności sprawy. Istnienie przesłanek wymienionych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., jest uzależnione od powzięcia przez organ postępowania tylko takich wątpliwości, które mają charakter uzasadniony, a więc takich, które mają oparcie w konkretnie ustalonych w sprawie okolicznościach. Decydujące znacznie w tym zakresie miała ocena organu procesowego. Fakt nadużywania alkoholu przez oskarżonego nie pozwalał na

automatyczną ocenę, że zachodziła wątpliwość co do jego poczytalności. Jak wyjaśnił obwiniony, w sprawie nie było innych przesłanek poza nadużywaniem alkoholu przez oskarżonego, które uzasadniałyby wątpliwości co do jego poczytalności w zakresie zarzucanego mu czynu.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, również w sprawie II K .../16 sędzia M.S. dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów postępowania, to jest art. 442 § 3 k.p.k., wydając w dniu 27 lutego 2017 r. wyrok nakazowy wobec M.Z.. M.Z. został oskarżony o popełnienie dwóch przestępstw zakwalifikowanych z art. 207 § 1 k.k. Po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 maja 2016 r. został wydany wyrok w tej sprawie. Sąd Okręgowy [...], po rozpoznaniu apelacji prokuratora oraz obrońcy oskarżonego, wyrokiem z dnia 13 października 2016 r. uchylił jednak wskazany wyżej wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...]. Zarządzeniem z dnia 15 listopada 2016 r. przewodniczący wydziału przekazał sprawę do referatu sędziego M.S.. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą II K .../16. W dniu 22 czerwca 2016 r. do Sądu Rejonowego w [...] został skierowany kolejny akt oskarżenia przeciwko M.Z.. Sprawa otrzymała sygnaturę II K .../16. Oskarżonemu zarzucono popełnienie dwóch przestępstw, które zostały zakwalifikowane z art. 207 § 1 k.k. i z art. 157 § 2 k.k. Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2016 r. sprawę II K .../16 połączono do łącznego rozpoznania ze sprawą II K .../16 pod sygnaturą II K/16. Sędzia M.S. skierował następnie sprawę na posiedzenie i w dniu 27 lutego 2017 r. wydał wyrok nakazowy. Od wyroku został wniesiony sprzeciw. Sprawa dotychczas nie została zakończona. Sąd Okręgowy [...], uchylając pierwszy wyrok wobec M.Z., zalecił ponowne przeprowadzenie postępowania dowodowego. Sąd odwoławczy wskazał też, że sprawa wymaga dalszych czynności dowodowych, co nie pozwala na obecnym etapie postępowania jednoznacznie wypowiedzieć się o tym, w jakim zakresie zachowanie oskarżonego M.Z. wyczerpało znamiona czynów zabronionych przewidzianych ustawą. Zgodnie z art. 442 § 3 k.p.k., zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są zaś wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Przepis zawiera więc polecenie co do sposobu, w jaki należy przeprowadzić postępowanie. „Wskazania co do dalszego postępowania”, to przede wszystkim zalecenia co do trybu i celowości przeprowadzenia w tym

postępowaniu czynności procesowych. Zapatrywania prawne, jak i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są bezwzględnie wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Wynika to przecież jednoznacznie z treści powołanego przepisu. Sąd pierwszej instancji nie byłby natomiast związany wskazaniem sądu odwoławczego tylko w sytuacji, gdyby w chwili orzekania, w realiach ocenianej sprawy, zmienił się stan dowodowy sprawy, np. oskarżony potwierdziłby fakt popełnienia zarzucanych mu przestępstw, a jego przyznanie w konfrontacji z pozostałymi dowodami nie budziłoby zastrzeżeń. Taka sytuacja w sprawie jednak nie wystąpiła. Połączenie dwóch spraw do łącznego rozpoznania nic dowodowo nie zmieniało. Należało, zgodnie z wytycznymi sądu odwoławczego, sprawę skierować na rozprawę celem przeprowadzenia postępowania dowodowego, ale sędzia M.S. postąpił wbrew zaleceniom sądu odwoławczego. Przepis art. 442 § 3 k.p.k. jest oczywisty w swej treści. Ten właśnie przepis został w sposób rażący naruszony. Obwiniony, znając wytyczne sądu odwoławczego, zignorował je. W konsekwencji doprowadził do nieuzasadnionej przewlekłości postępowania w sprawie, gdyż jak sam wyjaśnił, sprawa w dalszym ciągu nie jest zakończona. Procedując w sprawie wbrew wytycznym sądu odwoławczego, sędzia M.S. dopuścił się zatem przewinienia służbowego, o którym mowa w art. 107 § 1 u.s.p. Za to przewinienie Sąd Dyscyplinarny orzekł karę przewidzianą w art. 109 § 1 pkt 1 u.s.p., to jest karę upomnienia. W ocenie tego Sądu, konsekwencje tego przewinienia służbowego były bowiem zdecydowanie mniejsze od wcześniej ocenianego deliktu. W odniesieniu do omawianego deliktu nie można też było tracić z pola widzenia okoliczności, że działanie sędziego było umyślne. Ważąc konsekwencje tego deliktu oraz dotychczasowy nienaganny przebieg służby sędziego, karą współmierną do popełnionego przewinienia była kara upomnienia.

W sprawach II K .../17 oraz II K .../17 sędzia M.S. wydał natomiast wyroki nakazowe wbrew treści art. 171 pkt 2 k.k.s. Przepis ten jednoznacznie wskazuje bowiem negatywną przesłankę postępowania nakazowego. Tymczasem, w obu sprawach zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi. Konsekwencją wydanych wyroków nakazowych były złożone od nich sprzeciwy. Obie sprawy dotychczas nie zostały zakończone. Sąd pierwszej instancji uznał, że

przekonywało go oświadczenie obwinionego, że przeoczył okoliczność, że wydanie wyroku nakazowego we wskazanych sprawach było niedopuszczalne w sytuacji zgłoszenia interwencji. Sprawy karno-skarbowe nie należą do zbyt licznych w praktyce orzeczniczej sądów rejonowych. Stąd też, kierując sprawę na posiedzenie w celu wydania wyroku nakazowego, sędzia miał obowiązek sięgnięcia do przepisów dotyczących postępowania nakazowego w Kodeksie karnym skarbowym. Przepis art. 171 pkt 2 k.k.s nie jest zaś przepisem trudnym w interpretacji, nie wymaga szczególnie pogłębionej analizy. Treść tego przepisu jednoznacznie wskazuje na zakaz ustawowy co do wydania wyroku nakazowego, gdy zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi. Zdaniem Sądu Dyscyplinarnego, nie były natomiast przekonujące wyjaśnienia obwinionego złożone na rozprawie jak i te złożone przez niego po przedstawieniu mu zarzutów. Jeżeli bowiem istnieją jakiegokolwiek wątpliwości, sprawę należy kierować na rozprawę i tam rozstrzygać te wątpliwości. Obwiniony odwołał się do treści art. 210 § 1 kodeksu spółek handlowych. W myśl tego przepisu „W umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników”. Wskazany przepis mówi o sporze między spółką a członkiem zarządu. Prawdą jest, iż oskarżony M. W. stanowił jednoosobowy zarząd spółki T. Sp. z o.o. Jednakże postępowanie karno-skarbowe, w którym M. W. został oskarżony, nie było jego sporem ze wskazaną spółką. Przeciwną stroną postępowania karno-skarbowego dla M. W., a także dla interwenienta, był oskarżyciel publiczny - Urząd Celny [...] - reprezentujący interesy Skarbu Państwa. To na rzecz Skarbu Państwa ewentualnemu przepadkowi ulegały zatrzymane rzeczy należące do spółki T.. Sp. z o.o. Interwenientem w sprawie była T. Sp. z o.o., a nie oskarżony. Spółkę reprezentuje pełnomocnik, uprawniony do reprezentowania T. Sp. z o.o. na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez oskarżonego M. W. Postawienie M. W. w stan oskarżenia nie pozbawiało go prawa udzielania pełnomocnictwa do reprezentowania zarządzanej przez niego spółki. Także okoliczność wynikająca z treści art. 128 § 2 k.k.s, że interwenient może być przesłuchany w charakterze świadka nie podważała wskazanej wyżej oceny. Przepis art. 128 § 2 k.k.s. ma bowiem charakter fakultatywny.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, w omawianych sprawach obraza art. 171 pkt 2 k.k.s. była oczywista i rażąca. Treść tego przepisu jednoznacznie wskazuje bowiem na negatywną przesłankę postępowania nakazowego. Nie przestrzegając wskazanego przepisu obwiniony dopuścił zaś do nieuzasadnionej przewlekłości postępowania. Obie sprawy dotychczas nie zostały zakończone. Zachowanie obwinionego stanowiło więc przewinienie dyscyplinarne, o którym mowa w art. 107 § 1 u.s.p. Było wynikiem jego niedbalstwa, braku należytej znajomości akt i w istocie przeoczenia, że w sprawach zostały zgłoszone interwencje. Oceniając skutki spowodowane niedbalstwem sędziego, a także mając na uwadze jego dotychczasową nienaganną pracę, Sąd Dyscyplinarny uznał, że karą dyscyplinarną współmierną do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego powinna być kara upomnienia. Stąd też, na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 ustawy o ustroju sądów powszechnych taka kara została wymierzona obwinionemu.

Kierując się natomiast treścią art. 133a § 1 i § 2 pkt 2 u.s.p., Sąd Dyscyplinarny orzekł wobec obwinionego karę łączną nagany. Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach postępowania dyscyplinarnego stanowił, z kolei, art. 133 u.s.p.

Obwiniony M.S., reprezentowany przez swojego obrońcę, wniósł na podstawie art. 121 § 1 u.s.p., art. 425 § 1 i 2 k.p.k. i art. 444 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p. odwołanie od wyżej opisanego wyroku Sądu pierwszej instancji, zaskarżając ten wyrok na korzyść obwinionego w całości i z powołaniem się na art. 438 pkt. 2 i 3 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p. zarzucając mu:

1) błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, przez uznanie, że wydanie wyroku nakazowego w sprawie II K .../16, w której orzekanie w tym trybie było niedopuszczalne z uwagi na występowanie przesłanki wyłączenia sędziego w trybie art. 40 § 1 pkt. 2 k.p.k., a następnie zaniechanie wydania zarządzenia o doręczeniu odpisu wyroku obrońcy oskarżonego, co doprowadziło do stwierdzenia prawomocności orzeczenia i skierowania sprawy do jego wykonania, będąc oczywistym i rażącym naruszeniem przez obwinionego prawa, stanowiącym delikt dyscyplinarny, a nadto doprowadziło do zawinionej przewlekłości postępowania, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału winna prowadzić do

uznania, że orzekanie przez obwinionego sędziego w trybie nakazowym było następstwem jego błędnego, usprawiedliwionego przeświadczenia, opartego o konkretne okoliczności, że obrońca w postępowaniu już nie występuje, nie ma zatem przeszkody w orzekaniu w trybie nakazowym, między innymi w oparciu o: (-) brak opinii biegłych psychiatrów w przedmiocie poczytalności oskarżonego, pomimo wydania postanowienia w tym przedmiocie przez prokuratora, co sugerowało rezygnację oskarżyciela publicznego z tego dowodu z powodu braku wątpliwości co do poczytalności oskarżonego i związanego z tym braku podstaw do występowania obrońcy z urzędu; (-) brak w aktach zarządzenia o wyznaczeniu obrońcy z urzędu, podpisanego przez prezesa sądu; (-) brak odnotowania występowania obrońcy oskarżonego jako strony postępowania II K .../16 w systemie informatycznym Sędzia 2, połączonego z ręcznym dopisaniem do aktu oskarżenia, w nieustalonym terminie, że oskarżony występuje z obrońcą; (-) przydzielenie sprawy do referatu sędziego w sytuacji, gdy okoliczność zawodowej pracy adwokata - żony obwinionego, wpisanej na listę adwokatów Sądu Rejonowego w [...], winna być znana osobie, dekretującej sprawę; (-) skierowanie orzeczenia do wykonania, pomimo braku doręczenia wyroku nakazowego obrońcy, było naturalną konsekwencją uznania, że na etapie orzekania obrońca nie występuje, a stwierdzenie prawomocności orzeczenia i skierowanie go do wykonania nastąpiło bez opatrzenia zarządzenia w tym przedmiocie podpisem uprawnionego sędziego, bez udziału obwinionego, a zatem słuszne jest uznanie, że błąd obwinionego nie miał charakteru oczywistego i rażącego naruszenia prawa, nie był skutkiem jego zawnionego zaniechania, a skutki błędu nie stanowiły zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości, nie są zatem deliktem dyscyplinarnym;

2) błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający istotny wpływ na jego treść, przez przyjęcie, że zarzucony obwinionemu czyn, polegający na niewykonaniu zaleceń sądu odwoławczego w sprawie II K .../16, wypełnia znamiona przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p. w postaci oczywistej i rażącej obrazy prawa, podczas gdy zachowanie sędziego było podjęte w oparciu o odmienną ocenę zakresu związania wskazaniemi sądu odwoławczego z uwagi na zmianę okoliczności faktycznych i prawnych sprawy, do której doszło po połączeniu do sprawy II K .../16 innego postępowania II K .../16 o tożsame

przestępstwo, łączące się czasowo z czynem uprzednio zarzuconym, a zatem, w przekonaniu obwinionego, zdezaktualizowało się związanie sądu pierwszej instancji zaleceniami sądu odwoławczego, a zachowanie obwinionego nie stanowiło zlekceważenia zaleceń sądu odwoławczego, lecz jedynie wyraz samodzielnej oceny materiału dowodowego w sytuacji zmienionych okoliczności faktycznych i prawnych, a zatem brak po stronie obwinionego zamierzonego, umyślnego, oczywistego i rażącego pogwałcenia prawa, niezbędnego dla stwierdzenia deliktu dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p.; nadto wyrokowanie w trybie nakazowym, zważywszy na czasokres podejmowania przez obwinionego rozstrzygnięć procesowych, nie doprowadziło do przewlekłości postępowania i nie pociągnęło za sobą skutku w postaci nieodwracalnej szkody dla stron postępowania, dla których aktualne pozostawało wywiedzenie środków zaskarżenia od orzeczenia sądu;

3) błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, przez uznanie, że wydanie wyroków nakazowych w sprawach II K .../17 i II K .../17, w których T. Sp. z o.o. zgłosiła roszczenia do przedmiotów podlegających przepadkowi, było oczywistym i rażącym naruszeniem prawa, stanowiącym delikt dyscyplinarny, albowiem z treści art. 171 pkt 2 k.k.s. wynika wprost negatywna przesłanka orzekania w trybie nakazowym w postaci zgłoszonej interwencji, co nadto doprowadziło do zawinionej przewlekłości postępowania, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału winna prowadzić do uznania, że orzekanie przez obwinionego sędziego w trybie nakazowym było następstwem jego interpretacji przepisów tak k.k.s., jak i k.p.k. oraz k.s.h., która doprowadziła sędziego do uzasadnionego przekonania, iż w powyższych sprawach, z uwagi na konflikt interesów między oskarżonym a podmiotem T. sp. z o.o. - wobec treści art. 53 § 41 k.k.s. - spółka ta nie mogła być reprezentowana przez pełnomocnika, powołanego przez oskarżonego, będącego jednocześnie jedynym członkiem zarządu, w konsekwencji czego nie doszło do prawidłowego umocowania pełnomocnika, czynność ta była bezwzględnie nieważna z powodu naruszenia art. 210 § 1 k.s.h., a zatem nie doszło do zgłoszenia ważnej interwencji, nie było zatem przeszkody w orzekaniu w trybie nakazowym, a nadto orzekanie w trybie nakazowym, w sytuacji trwających od marca i kwietnia 2016 r. do czasu orzekania przez Sąd Dyscyplinarny postępowań

karnych skarbowych: II K .../17 oraz II K .../17, nie można uznać za doprowadzenie do przewlekłości postępowania;

4) rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a to art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p., przez oddalenie zgłaszanych przez obronę obwinionego wniosków dowodowych o przesłuchanie świadków: [...] kierownika i pracowników sekretariatu Sądu Rejonowego w [...] oraz D.G., w oparciu o to, że okoliczności, które mają być udowodnione, nie mają znaczenia dla sprawy, a w dalszej kolejności oddalenie wniosków o dopuszczenie w poczet dowodów pisemnych oświadczeń A. Ż.z dnia 26.06.2017 r. oraz B. S. z dnia 19.09.2017 r., gdyż oświadczenia nie mogą zastępować treści zeznań, podczas gdy zeznania wskazanych świadków, związanych z organizacją pracy obwinionego oraz czynnościami wykonywanymi w sprawach objętych zarzutami dyscyplinarnymi, miałyby wpływ na ocenę stopnia zawinienia M.S. w odniesieniu do zarzutu I, ujawniając okoliczności, które zaważyły na przyjęciu przez obwinionego, że w sprawie II K .../16 nie występował obrońca z urzędu, a odmowa uwzględnienia wniosku dowodowego obrońcy obwinionego doprowadziła do wyrokowania przez Sąd Apelacyjny [...] na podstawie niepełnego materiału dowodowego, z naruszeniem art. 410 k.p.k.

Powołując się na tak sformułowane zarzuty, autor odwołania wniósł o uniewinnienie obwinionego od wszystkich postawionych mu zarzutów, ewentualnie o uniewinnienie w zakresie pkt II i III zaskarżonego orzeczenia i o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego [...] w punkcie I orzeczenia, przypisującego mu delikt dyscyplinarny w sprawie II K .../16 i przekazanie sprawy temu Sądowi - w tym zakresie - do ponownego rozpoznania.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wniósł o utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Rozpatrywane w niniejszym postępowaniu odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości, że we wszystkich sprawach wymienionych w stawianych obwinionemu zarzutach doszło

do oczywistej i rażącej obrazu przepisów postępowania stanowiącej przewinienie służbowe w rozumieniu art. 107 § 1 u.s.p.

Należy w tym miejscu przypomnieć, że powszechnie przyjmuje się, że wymieniona w art. 107 § 1 u.s.p. obraza przepisów prawa jest oczywista, gdy błąd w stosowaniu przepisu prawa jest łatwy do stwierdzenia, to jest wówczas, gdy znaczenie tego przepisu nie powinno nasuwać wątpliwości nawet u osoby o przeciętnych kwalifikacjach prawniczych, a jego zastosowanie nie wymaga głębszej analizy. Natomiast rażący charakter obrazu przepisu należy odnosić do jej skutków ocenianych na tle konkretnych okoliczności, gdy popełniony błąd narusza istotne interesy stron bądź innych osób biorących udział w postępowaniu lub powoduje zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości (por. wyroki Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 27 czerwca 2002 r., [SNO 18/02](#), OSNSD 2002 z. I - II, poz. 9; z dnia 11 grudnia 2014 r., SNO 61/14 LEX nr 1583237 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2013 r., II K 32/09, LEX nr 1296711). Nie ulega też wątpliwości, że od strony podmiotowej do przypisania sędziemu popełnienia przewinienia służbowego, czy dyscyplinarnego, konieczna jest wina, jednakże wystarczy każdy jej rodzaj, a więc także wina nieumyślna (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 czerwca 2006 r., [SNO 24/06](#) LEX nr 470240; z dnia 18 czerwca 2015 r., [SNO 31/15](#), LEX nr 1745804). Przewinienie dyscyplinarne polegające na oczywistej i rażącej obrazie przepisów nie musi być zatem wyłącznie skutkiem zamiaru bezpośredniego lub ewentualnego. W zakresie strony podmiotowej wystarcza nieumyślność, która zachodzi, gdy sędzia, nie mając zamiaru popełnienia deliktu dyscyplinarnego, popełnia go na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość jego popełnienia przewidywał albo mógł przewidzieć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2006 r., [SNO 55/06](#), LEX nr 569015).

Co do pierwszej ze spraw opisanych w zarzutach stawianych obwinionemu (II K .../16) wypada stwierdzić, że oskarżonemu w tej sprawie, jak wynika z treści dokumentów zgromadzonych w jej aktach, wyznaczono obrońcę z urzędu, który z całą pewnością nie został zwolniony przez prezesa sądu lub sąd, jak tego wymaga art. 79 § 4 k.p.k., mimo że prowadzący postępowanie przygotowawcze prokurator odstąpił ostatecznie od przeprowadzenia dopuszczonego wcześniej dowodu z

opinii biegłych lekarzy psychiatrów na okoliczność poczytalności oskarżonego (wówczas podejrzanego) oraz dla ustalenia, czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Obowiązki obrońcy z urzędu zostały zaś powierzone żonie obwinionego. To powodowało, że obwiniony podlegał na podstawie art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. wyłączeniu z mocy prawa od udziału w wymienionej sprawie. Nie mogło również budzić wątpliwości, że odpis wydanego w tej sprawie wyroku nakazowego (wraz z innymi dokumentami) powinien być w takiej sytuacji doręczony nie tylko oskarżonemu, ale także jego obrońcy z urzędu (art. 93 § 2 k.p.k. w związku z art. 140 k.p.k.), do czego doszło jednak dopiero w dniu 27 czerwca 2017 r., a więc po upływie niemal dziewięciu miesięcy od wydania tego wyroku (30 września 2016 r.) i po uprzednim skierowaniu go do wykonania. W przedstawionej sytuacji rozpoznanie przez obwinionego sprawy II K .../16 i wydanie w niej wyroku nakazowego oraz postanowienia o sprostowaniu tego wyroku, a następnie nedoręczenie obrońcy oskarżonego odpisu tego wyroku nastąpiło zatem z oczywistym naruszeniem art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 93 § 2 k.p.k. w związku z art. 140 k.p.k.

Wymaga przy tym podkreślenia, że brzmienie zarówno art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k., jak i art. 140 k.p.k., jest jasne i jednoznaczne, wobec czego stosowanie tych przepisów nie może wywoływać jakichkolwiek wątpliwości. Natomiast niezastosowanie ich, mimo że w danej sprawie znajdują one zastosowanie, musi powodować niekorzystne konsekwencje dla stron już choćby z tej przyczyny, że orzekanie przez sędziego wyłączonego z mocy prawa stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 k.p.k.), prowadzącą do uchylenia orzeczenia wydanego w takich okolicznościach, które pociąga za sobą konieczność ponownego rozpoznania sprawy (w składzie właściwym), sprzyjając tym samym powstaniu przewlekłości postępowania w sprawie. Niezależnie od tego dopuszczenie do sytuacji, w której w sprawie orzeka sędzia podlegający wyłączeniu z mocy prawa bez wątpienia ma negatywny wpływ na wizerunek wymiaru sprawiedliwości w odbiorze społecznym. Powoduje bowiem ewidentne osłabienie poczucia bezstronności sędziego, będącej wszak jedną z gwarancji jego niezawisłości. Z kolei, nedoręczenie obrońcy oskarżonego odpisu zapadłego w

sprawie orzeczenia rodzi daleko idące negatywne skutki dla stron, a w szczególności dla oskarżonego w przypadku jego skazania. Może bowiem, jak w okolicznościach niniejszej sprawy, doprowadzić do przedwczesnego stwierdzenia prawomocności wyroku i skierowania go do wykonania, gdyż obrońca, nie znając treści orzeczenia, nie ma możliwości skorzystania z przysługujących mu środków odwoławczych. Skorzystanie z tych środków dopiero po upływie wielu miesięcy powoduje zaś, że w sprawie mamy do czynienia z oczywistą przewlekłością postępowania sądowego, naruszającą istniejący w każdym przypadku obowiązek rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie oraz odpowiadające temu obowiązkowi prawo przysługujące stronom postępowania.

Wbrew odmiennemu stanowisku obwinionego zaprezentowanemu w odwołaniu jego obrońcy, nie doszło również do popełnienia przez Sąd pierwszej instancji błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który powodowałby nieprawidłowe przypisanie obwinionemu winy w odniesieniu do wyżej opisanego deliktu. Żadna z przytoczonych w odwołaniu okoliczności, które miałyby potwierdzać ów błąd, nie pozwalała bowiem na uznanie, że orzekanie przez obwinionego było następstwem „błędnego, usprawiedliwionego przeświadczenia”, że obrońca nie występuje już w postępowaniu. Podstawowym obowiązkiem sędziego, któremu została przydzielona do rozpoznania konkretna sprawa, jest szczegółowe zapoznanie się z aktami tej sprawy, zawierającymi przecież wszystkie dokumenty zebrane w toku dotychczasowego postępowania, ponieważ dokumenty te stanowią jedyne źródło wiedzy na temat tego postępowania, wobec czego właśnie na ich podstawie, a nie na podstawie danych wynikających z innych źródeł, w tym także zapisów dokonanych w mającym jedynie pomocniczy charakter systemie informatycznym Sędziego 2, sędzia powinien określić dalsze czynności niezbędne do rozpoznania i zakończenia sprawy. Niezapoznanie się z aktami sprawy bądź jedynie pobieżna ich analiza oznacza natomiast brak wymaganej od każdego sędziego szczególnej staranności (ostrożności) niezbędnej do prawidłowego rozpoznania sprawy i świadczy o jego zawinieniu.

Zdaniem Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego, w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy trafna jest więc konstatacja Sądu pierwszej instancji, że obwiniony w zakresie pierwszego z zarzucanych mu czynów, nie zapoznając się

szczegółowo z aktami sprawy II K .../16 i w konsekwencji tego pomijając znajdujące się w tych aktach dokumenty jednoznacznie potwierdzające, że w sprawie występuje żona obwinionego będąca obrońcą z urzędu, dopuścił się przypisanego mu czynu, gdyż nie zachował ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

W odniesieniu do tego czynu za nieuzasadniony Sąd Najwyższy uznaje także sformułowany w odwołaniu zarzut naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p. Zgodnie z treścią pierwszego z wymienionych przepisów, oddala się wniosek dowodowy, jeżeli okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy. Wbrew odmiennemu stanowisku obwinionego, taka sytuacja (to znaczy okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy) zaistniała zaś w postępowaniu przez Sądem pierwszej instancji co do dowodów, których nieprzeprowadzenie jest obecnie kontestowane w odwołaniu. Z pomocą tych dowodów obwiniony chciał bowiem wykazać występowanie w miejscu pełnienia urzędu sędziego problemów organizacyjnych oraz zaniedbań innych osób, które przyczyniły się do uznania przez niego, że w sprawie II K .../16 nie występuje obrońca. Co już wcześniej zostało jednak podniesione, jakiegokolwiek błędy organizacyjne czy też zaniedbania innych osób zatrudnionych w Sądzie Rejonowym w [...] pozostawały bez wpływu na ocenę, że naruszenie przez obwinionego art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k., a w konsekwencji tego również art. 93 § 2 k.p.k. w związku z art. 140 k.p.k., stanowiło wyłącznie rezultat niedostatecznego zapoznania się z aktami sprawy zawierającymi wszak wszystkie niezbędne dane umożliwiające stwierdzenie, że w sprawie II K .../16 był ustanowiony obrońca z urzędu oraz że czynności te wykonywała żona obwinionego.

Również w odniesieniu do drugiego z przypisanych obwinionemu przewinień służbowych Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że stanowi ono przypadek zawinionego oczywistego i rażącego naruszenia art. 442 § 3 k.p.k. Zgodnie z treścią tego przepisu, zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do

ponownego rozpoznania. Użyty w nim zwrot „wskazania co do dalszego postępowania” oznacza przy tym zalecenia sądu odwoławczego co do kierunku postępowania w zakresie uzupełnienia materiału dowodowego, sprawdzenia i wyjaśnienia nasuwających się wątpliwości, przeprowadzenia określonych dowodów lub przeprowadzenia ich w określony sposób, czy nawet ponownego rozważenia już ustalonych okoliczności. Owe wskazania są zaś wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Tracą one natomiast taki charakter jedynie w wypadku zmiany stanu prawnego albo okoliczności faktycznych sprawy. Ma jednak rację Sąd pierwszej instancji, przyjmując, że w rozpoznawanej przez obwinionego sprawie II K .../16 żadna z tych sytuacji nie wystąpiła. Sąd odwoławczy, uchylając uprzednio wydany w tej sprawie wyrok sądu pierwszej instancji, zalecił bowiem ponowne przeprowadzenie w niej postępowania dowodowego w celu ustalenia, „w jakim zakresie zachowanie oskarżonego wyczerpało znamiona czynów zabronionych przewidzianych ustawą”. Wniesienie przeciwko temu samemu oskarżonemu aktu oskarżenia między innymi o taki sam czyn popełniony w okresie bezpośrednio następującym po okresie, w którym miał zostać popełniony czyn zarzucany mu w sprawie II K .../16 z całą pewnością nie stanowiło zaś zmiany okoliczności faktycznych tej sprawy, która uzasadniałaby odstąpienie od wskazań zaleconych przez sąd odwoławczy z tej przyczyny, że oba czyny zarzucane oskarżonemu choć tak samo opisane i tak samo kwalifikowane, nie były jednak tożsame chociażby ze względu na czas ich popełnienia, a nadto połączenie spraw, w których były one objęte aktami oskarżenia, miało w istocie jedynie porządkujący charakter motywowany względami ekonomii procesowej, natomiast w żadnym razie nie prowadziło do zmiany stanu dowodowego sprawy II K .../16. Z całą pewnością nie zmienił się również stan prawny tej sprawy. Deklarując taką zmianę w swoich wyjaśnieniach, obwiniony nie określił zresztą, na czym miałyby polegać zmiana stanu prawnego sprawy w sytuacji połączenia jej z inną sprawą do łącznego rozpoznania. Nieuwzględnienie przez obwinionego, a w istocie zignorowanie zaleceń sądu odwoławczego nie mogło więc zostać uznane za „wyraz samodzielnej oceny materiału dowodowego w sytuacji zmienionych okoliczności faktycznych i prawnych”, ponieważ jakiejkolwiek zmiany w tym zakresie nie nastąpiły. Dlatego też, procedując wbrew tym zaleceniom i wydając w

połączonych do łącznego rozpoznania sprawach wyrok nakazowy, obwiniony w oczywisty sposób naruszył art. 442 § 3 k.p.k. Naruszenie to miało również rażący charakter, jeśli zważyć, że spowodowało ono konieczność wniesienia sprzeciwu od wyroku nakazowego, a następnie nadanie postępowaniu właściwego biegu, pociągając za sobą niekorzystne dla stron skutki w postaci ewidentnego wydłużenia czasu trwania tego postępowania ponad pierwotnie występującą potrzebę.

Zdaniem Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego, należało podzielić także zapatrywania Sądu pierwszej instancji co do trzeciego z zarzucanych obwinionemu przewinień służbowych. Wydanie przez niego wyroków nakazowych w sprawach II K .../17 i II K .../17, mimo że w obu tych sprawach została zgłoszona interwencja, stanowiło bowiem oczywiste naruszenie art. 171 pkt 2 k.k.s., w myśl którego, wydanie wyroku nakazowego jest niedopuszczalne także wtedy, gdy zgłoszono interwencję co do przedmiotów podlegających przepadkowi, chyba że zostanie ona cofnięta przez interwenienta do czasu wniesienia aktu oskarżenia do sądu. Przepis ten ma zatem jednoznaczne i kategoryczne brzmienie, w związku z czym jego wykładnia nie może budzić uzasadnionych wątpliwości. I w tym przypadku nie można natomiast podzielić argumentów podniesionych przez obwinionego w odwołaniu. Przede wszystkim, przepisy Kodeksu karnego skarbowego nie zawierają bowiem regulacji, która umożliwiałaby odstępianie od stosowania art. 171 pkt 2 k.k.s. w następstwie uznania zgłoszonej interwencji za nieważną. Takiej regulacji nie zawiera też powołany w odwołaniu art. 53 § 41 k.k.s., definiujący jedynie pojęcie interwenienta na użytek tej ustawy jako podmiot, który, nie będąc podejrzanym lub oskarżonym w postępowaniu w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, zgłosił w tym postępowaniu roszczenie do przedmiotów podlegających przepadkowi. Również ocena ważności pełnomocnictwa udzielonego przez interwenienta dokonana przez pryzmat regulacji art. 210 § 1 k.s.h., abstrahując od tego, że przyjęta przez obwinionego jest oczywiście wadliwa z przyczyn trafnie wskazanych przez Sąd Apelacyjny, nie może uzasadniać pominięcia zakazu wynikającego z art. 171 pkt 2 k.k.s., gdyż wadliwość reprezentacji powinna podlegać ocenie dopiero na etapie rozstrzygania o skuteczności interwencji, a nie na etapie wyboru trybu postępowania w sprawie, w której interwencja ta została zgłoszona.

Analogicznie jak w przypadku drugiego z popełnionych przez obwinionego przewinień służbowych także w stosunku do obecnie opisywanego została spełniona przesłanka rażącego charakteru naruszenia art. 171 pkt 2 k.k.s. I to naruszenie spowodowało bowiem konieczność wniesienia sprzeciwu od wyroku nakazowego, co opóźniło skierowanie obu spraw na rozprawę w celu przeprowadzenia przewodu sądowego, wydłużając czas trwania postępowania ze szkodą dla jego uczestników.

Podsumowując ten wątek rozważań, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny stoi zatem na stanowisku, że żaden ze stawianych przez obwinionego zaskarżonemu wyrokowi zarzutów nie jest uzasadniony. Przytoczone wcześniej argumenty wyraźnie przemawiają bowiem za uznaniem, że obwiniony dopuścił się wszystkich przypisanych mu w zaskarżonym wyroku przewinień służbowych w okolicznościach spełniających przesłanki określone w art. 107 § 1 u.s.p.

Sąd Najwyższy stwierdza ponadto, że choć odwołanie nie zawiera zarzutów dotyczących wymiaru kar jednostkowych oraz kary łącznej orzeczonych w stosunku do obwinionego, to na aprobatę zasługuje argumentacja, którą posłużył się Sąd pierwszej instancji w tym zakresie. Dlatego Sąd Najwyższy również jest zdania, że kary te są współmierne do popełnionych przewinień służbowych oraz do stopnia ich szkodliwości społecznej, uwzględniając jednocześnie dotychczasowy nienaganny przebieg służby obwinionego i pozytywną opinię o nim.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji swojego wyroku.